

SPRÁVNÍ PRÁVO FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

JUDr. Barbora Košinárová, Ph.D.
Katedra veřejného práva a veřejné správy

**I. ÚVOD DO PROBLEMATIKY FOREM
ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY**

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

1. Co je veřejná správa?

Veřejná správa je souhrn činností orgánů veřejné moci, které zajišťují správu veřejných záležitostí. To znamená, že veřejná správa se stará o organizaci a fungování společnosti podle právních pravidel, která jsou stanovena právním řádem.

➔ Příklady veřejné správy v praxi:

- Stavební úřad rozhoduje o povolení stavby.
- Obecní úřad vydává občanské průkazy.
- Hygienická stanice kontroluje hygienické podmínky v restauracích.
- Policie dohlíží na bezpečnost silničního provozu.

Rozdělení veřejné správy:

1.Státní správa – vykonávají ji orgány státu (ministerstva, krajské úřady, finanční úřady, stavební úřady).

2.Samospráva – vykonávají ji obce a kraje v rámci své samostatné působnosti (péče o místní komunikace, školství, zdravotnictví).

3.Veřejnoprávní korporace a jiné subjekty vykonávající veřejnou správu – např. profesní komory (Česká advokátní komora, Lékařská komora), veřejné vysoké školy apod.

➔ **Příklad:** Když město rozhoduje o výši místního poplatku za odpady, jedná v rámci samosprávy. Když ale vydává občanský průkaz, vykonává přenesenou státní správu.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

2. Formy činnosti veřejné správy – co to znamená?

Formy činnosti veřejné správy představují právní i neformální nástroje, kterými veřejná správa realizuje své úkoly.

Důležité je si uvědomit, že:

- Veřejná správa nefunguje jen na základě právních předpisů, ale i prostřednictvím různých faktických úkonů.
- Některé činnosti veřejné správy mají přímý právní dopad, jiné jsou spíše organizační a technické.

Dělení forem činnosti veřejné správy:

1.Právní činnosti – vedou ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností.

1. Např. vydání stavebního povolení, rozhodnutí o pokutě za přestupek.

2.Faktické činnosti – nemají právní účinky, ale ovlivňují výkon veřejné správy.

1. Např. poskytování informací veřejnosti, vydávání statistik, technické kontroly.

➔ Příklad:

- Pokud obecní úřad vydá rozhodnutí o odstranění černé skládky, jde o právní činnost.
- Pokud stejný úřad pouze informuje občany, jak správně třídit odpad, jde o faktickou činnost.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

3. Proč je důležité rozlišovat formy činnosti veřejné správy?

- Z hlediska právních důsledků: právní činnosti zavazují subjekty, zatímco faktické činnosti nemají právní závaznost.
- Z hlediska možnosti přezkumu: právní akty lze napadnout u soudu, faktické činnosti nikoliv.
- Z hlediska flexibility: některé činnosti (např. vydání rozhodnutí) jsou formálně předepsané, jiné (např. komunikace s občany) probíhají volněji.

➔ Příklad:

- Pokud finanční úřad vydá rozhodnutí o doměření daně, občan se může bránit odvoláním nebo žalobou.
- Pokud finanční úřad zveřejní metodický pokyn k výpočtu daně, jde pouze o doporučení, které není závazné.

Toto rozlišení je klíčové pro správné pochopení fungování veřejné správy a jejího vztahu k jednotlivcům i organizacím.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

Shrnutí hlavních bodů:

- Veřejná správa zahrnuje činnosti státu, samosprávy a dalších veřejných subjektů.
- Formy činnosti veřejné správy mohou být právní (např. rozhodnutí) nebo faktické (např. poskytování informací).
- Právní akty veřejné správy mohou být přezkoumány soudem, zatímco faktické činnosti většinou ne.

II. KLASIFIKACE FOREM ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

1. Úvod do klasifikace forem činnosti veřejné správy

Veřejná správa se v rámci své činnosti realizuje různými právními i faktickými způsoby. Tyto formy lze systematicky třídit, což umožňuje lepší pochopení jejich právních důsledků a praktického dopadu na občany i organizace.

Základní otázky, které si při klasifikaci klademe:

- Které činnosti veřejné správy mají přímý právní účinek a které nikoliv?
- Které činnosti veřejné správy vyžadují formální postupy?
- Jaký je vztah mezi správními akty, veřejnoprávními smlouvami a faktickými úkony?

Klíčový rozdíl:

- Právní formy činnosti** – mají normativní či individuální právní účinky (např. rozhodnutí, opatření obecné povahy).
- Faktické formy činnosti** – nemají přímé právní důsledky, ale mohou ovlivnit výkon veřejné správy (např. metodické pokyny, kontrolní činnost).

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

2. Základní klasifikace forem činnosti veřejné správy (10 min.)

A) Právní formy činnosti veřejné správy

Tato kategorie zahrnuje všechny činnosti, které vedou k vytvoření, změně nebo zániku právních vztahů mezi veřejnou správou a jednotlivci.

➔ 1. Normativní správní akty (právní předpisy vydané veřejnou správou)

- Obecně závazné právní normy vydávané správními orgány.
- Příklad: Vyhlášky obcí a krajů (např. zákaz konzumace alkoholu na veřejnosti), nařízení vlády.
- Specifikum: Nepodléhají soudnímu přezkumu ve správním soudnictví, ale mohou být přezkoumány Ústavním soudem.

➔ 2. Individuální správní akty (rozhodnutí v konkrétní věci)

- Správní akty adresované jednotlivci nebo konkrétní skupině osob.
- Příklad:
  - Stavební povolení
  - Pokuta za přestupek
  - Povolení k provozování taxislužby
- Možnost přezkumu: Možnost odvolání, správní žaloby, případně zásah Ústavního soudu.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

➔ 3. Opatření obecné povahy

•Stojí mezi právními předpisy a individuálními rozhodnutími – nemají obecnou závaznost, ale zároveň nejsou určeny jen jednotlivcům.

•Příklad:

- Územní plán
- Stanovení místní dopravní značky

•Specifikum: Opatření obecné povahy lze přezkoumat správní žalobou.

➔ 4. Veřejnoprávní smlouvy

•Dohody mezi veřejnými subjekty navzájem nebo mezi veřejným a soukromým subjektem.

•Příklad:

- Dohoda o poskytnutí dotace mezi městem a neziskovou organizací.
- Smlouva mezi krajem a dopravním podnikem o zajištění veřejné dopravy.

•Specifikum: Na rozdíl od soukromoprávních smluv jsou pod kontrolou správních orgánů a v některých případech i správních soudů.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

3. Faktické formy činnosti veřejné správy

Faktické činnosti veřejné správy nemají přímé právní účinky, ale jsou důležité pro výkon veřejné správy.

➔ 1. Realizační úkony

• Úkony, které vykonávají správní orgány při plnění svých povinností, přestože nemají samy o sobě právní účinek.

•Příklad:

- Dopravní policista řídí provoz na křižovatce.
- Hasič evakuuje obyvatele při povodni.

➔ 2. Kontrolní činnost

• Orgány veřejné správy provádějí kontrolu dodržování právních předpisů, často jako podklad pro vydání správního rozhodnutí.

•Příklad:

- Státní zemědělská a potravinářská inspekce provádí kontrolu kvality potravin v supermarketu.
- Česká školní inspekce kontroluje dodržování vzdělávacích standardů na základní škole.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

B) Podle způsobu vzniku (jednostranné a dvoustranné akty)

1. Jednostranné správní akty – jsou vydávány správním orgánem bez souhlasu adresáta (např. rozhodnutí o vyvlastnění).

2. Dvoustranné správní akty (správní smlouvy) – vznikají na základě dohody mezi orgánem veřejné správy a jiným subjektem.

➔ Příklad z praxe:

- **Jednostranný akt:** Finanční úřad stanoví daňovou povinnost podnikateli.
- **Dvoustranný akt:** Obec uzavře smlouvu s dopravním podnikem o provozu městské hromadné dopravy.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

3. Poskytování informací a metodická činnost

• **Orgány veřejné správy poskytují odborná stanoviska, informace a metodické pokyny, které pomáhají občanům i dalším úřadům.**

• **Příklad:**

- Ministerstvo zdravotnictví vydává doporučení ohledně hygienických opatření při epidemii.
- Český telekomunikační úřad zveřejňuje přehled poplatků za využívání rádiových frekvencí.

➔ 4. Veřejné služby poskytované veřejnou správou

• **Správní orgány často přímo poskytují služby veřejnosti.**

• **Příklad:**

- Správa a údržba silnic (oprava komunikací).
- Svoz odpadu zajišťovaný obcí.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

4. Shrnutí a důsledky klasifikace forem činnosti veřejné správy

□ Proč je důležité znát klasifikaci forem činnosti veřejné správy?

- Pro právní praxi: Pomáhá určit, jaký právní režim se na konkrétní činnost vztahuje.
- Pro správní soudnictví: Různé formy činnosti veřejné správy podléhají odlišným formám soudního přezkumu.
- Pro občany: Pomáhá rozlišit, kdy mají právo na odvolání nebo soudní ochranu a kdy ne.

Příklad aplikace v praxi:

- Pokud obec vydá vyhlášku o zákazu nočního hluku, jedná se o normativní správní akt.
- Pokud stejná obec vydá rozhodnutí o povolení výkopových prací pro vodovodní přípojku, jde o individuální správní akt.
- Pokud na webových stránkách obce zveřejní doporučení ohledně třídění odpadu, jde o faktickou činnost.

FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

Závěrečné myšlenky:

- **Právní formy veřejné správy (normativní akty, rozhodnutí, opatření obecné povahy) mají závazné právní účinky.**
- **Faktické činnosti veřejné správy (kontroly, poskytování informací, realizace veřejných služeb) ovlivňují veřejnou správu, ale samy o sobě právní účinky nemají.**
- **Správní praxe je bohatá a ukazuje, že veřejná správa nepůsobí jen prostřednictvím rozhodnutí, ale i mnoha neformálními způsoby.**

III. NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

1. Úvod do normativní činnosti veřejné správy

Veřejná správa nevykonává pouze individuální rozhodovací činnost, ale také vytváří obecně závazná pravidla. Tento normotvorný aspekt veřejné správy je zásadní, protože umožňuje efektivní řízení společnosti v různých oblastech – od dopravy a školství po životní prostředí a veřejné zdraví.

Definice:

Normativní činnost veřejné správy zahrnuje tvorbu a vydávání právních předpisů nebo opatření obecné povahy, které mají obecnou závaznost.

Otázky k zamyšlení:

- Jak se liší normativní činnost veřejné správy od legislativní činnosti parlamentu?
- Jaké typy normativních aktů veřejná správa vydává?
- Jaké jsou právní limity normativní činnosti veřejné správy?

Klíčový rozdíl:

- **Normativní činnost veřejné správy** = vydávání podzákonných právních předpisů, které konkretizují zákony.
- **Legislativní činnost** = vydávání zákonů Parlamentem ČR.

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

2. Právní rámec normativní činnosti veřejné správy (10 min.)

□ **Zákonné zmocnění k normotvorbě**

Normativní činnost veřejné správy není autonomní, ale vždy musí mít zákonné zmocnění. To vychází z principu dělby moci a zákonnosti veřejné správy (čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

➔ **Příklad:**

- Obce a kraje mohou vydávat obecně závazné vyhlášky pouze na základě výslovného zmocnění v zákoně (§ 10 zákona o obcích).
- Vláda může vydávat nařízení jen tehdy, pokud je k tomu zmocněna zákonem (čl. 78 Ústavy ČR).
- Ministerstva mohou vydávat vyhlášky na základě zmocnění daného zákonem (čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR).

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

□ **Právní předpisy a hierarchie normativních aktů**

Normativní akty veřejné správy se nacházejí v hierarchii právních předpisů pod ústavním pořádkem a zákony.

□ **Hierarchie norem v českém právním řádu:**

1. Ústavní pořádek (Ústava ČR, Listina základních práv a svobod)

2. Mezinárodní smlouvy (ratifikované a vyhlášené v Sbírce mezinárodních smluv)

3. Zákony (např. zákon o pozemních komunikacích, správní řád)

4. Podzákonné normativní akty veřejné správy:

1. Nařízení vlády

2. Vyhlášky ministerstev a jiných ústředních správních úřadů

3. Obecně závazné vyhlášky a nařízení krajů a obcí

4. Opatření obecné povahy

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

3. Druhy normativních aktů veřejné správy

□ A) Nařízení vlády

➔ Charakteristika:

- Nejvyšší úroveň podzákonných právních předpisů.
- Vydává je vláda jako kolektivní orgán na základě zákonného zmocnění (čl. 78 Ústavy).
- Jsou obecně závazná pro všechny adresáty v ČR.

➔ Příklad:

- Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě.
- Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., o ochraně zdraví při práci.

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

□ B) Vyhlášky ministerstev a jiných správních orgánů

➔ Charakteristika:

- Vydávají je jednotlivá ministerstva nebo jiné správní orgány na základě zmocnění v zákoně (čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR).
- Konkrétně rozpracovávají zákony, nelze jimi zavádět nové povinnosti nad rámec zákona.

➔ Příklad:

- Vyhláška Ministerstva dopravy č. 294/2015 Sb., o dopravním značení.
- Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 537/2006 Sb., o hygienických požadavcích na koupaliště.

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

□ C) Obecně závazné vyhlášky obcí a krajů

➔ Charakteristika:

- Vydávají se v rámci samostatné působnosti obce/kraje (§ 10 zákona o obcích, § 7 zákona o krajích).
- Regulují lokální záležitosti veřejného pořádku, čistoty, veřejného zdraví atd.

➔ Příklad:

- Vyhláška obce o regulaci pyrotechniky na Silvestra.
- Vyhláška o zákazu konzumace alkoholu na veřejném prostranství.

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

□ D) Nařízení obcí a krajů

➔ Charakteristika:

- Vydává je obec nebo kraj v přenesené působnosti (např. jako výkon státní správy).
- Směřují na konkrétní správní oblast, na základě přímého zmocnění zákonem.

➔ Příklad:

- Nařízení kraje o ochraně krajinného rázu.
- Nařízení obce o regulaci taxislužby.

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

□ E) Opatření obecné povahy

➔ Charakteristika:

- Stojí mezi právním předpisem a správním rozhodnutím.
- Nejsou právním předpisem, ale nemají ani individuální povahu.
- Lze proti nim podat návrh na zrušení ke správnímu soudu (§ 101a s. ř. s.).

➔ Příklad:

- Územní plán obce – určuje, kde lze stavět rodinné domy nebo průmyslové areály.
- Stanovení dopravního značení – např. omezení vjezdu nákladních vozidel.

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

4. Kontrola a přezkum normativní činnosti veřejné správy

☐ Soudní přezkum podzákoných právních předpisů

- Nařízení vlády a vyhlášky mohou být přezkoumány Ústavním soudem, pokud odporují ústavnímu pořádku.
- Obecně závazné vyhlášky a nařízení obcí/krajů mohou být zrušeny správními soudy, pokud překročí zákonné zmocnění.

➔ Příklad soudního přezkumu:

- Ústavní soud zrušil část vyhlášky obce Litvínov, která zakazovala sedět na veřejných lavičkách déle než 10 minut.

☐ Dozor a kontrola zákonnosti ze strany veřejné správy

- Ministerstvo vnitra kontroluje zákonnost obecně závazných vyhlášek a nařízení obcí a krajů.
- Vláda může pozastavit účinnost nezákonného nařízení ministerstva.

NORMATIVNÍ ČINNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

Závěr

- ❑ **Normativní činnost veřejné správy je nezbytná pro fungování právního státu, ale musí vždy respektovat ústavní a zákonná omezení.**
- ❑ **Právní řád ČR stanoví jasnou hierarchii normativních aktů veřejné správy.**
- ❑ **Soudní přezkum je důležitým nástrojem kontroly, který zabraňuje přepjaté regulaci ze strany správních orgánů.**

IV. INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

1. Úvod do problematiky individuálních správních aktů

Individuální správní akty představují jednu z nejvýznamnějších forem činnosti veřejné správy. Správní orgány jejich prostřednictvím rozhodují o právech a povinnostech konkrétních subjektů. Na rozdíl od normativních aktů, které mají obecnou závaznost, individuální správní akty se týkají konkrétní osoby nebo skupiny osob v konkrétní situaci.

□ **Definice:**

Individuální správní akt je jednostranný právní úkon správního orgánu, kterým se v konkrétní věci zakládají, mění, ruší nebo autoritativně potvrzují práva a povinnosti konkrétní osoby nebo subjektu.

□ **Základní znaky individuálních správních aktů:**

- **Jednostrannost** – jsou vydávány z moci úřední, nejsou výsledkem smluvního vztahu.
- **Autoritativnost** – zavazují konkrétní osoby, které musí rozhodnutí respektovat.
- **Právní závaznost** – vytvářejí právní následky, mohou být vynucovány.
- **Individuálnost** – vztahují se ke konkrétním osobám, nikoli obecně.

□ **Příklad:**

- **Rozhodnutí stavebního úřadu o povolení stavby.**
- **Udělení řidičského oprávnění.**
- **Rozhodnutí o uložení pokuty za přestupek.**

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

2. Právní úprava individuálních správních aktů

Zákonný základ individuálních správních aktů

Individuální správní akty se řídí především:

- Správním řádem (zákon č. 500/2004 Sb.) – upravuje obecný postup při vydávání rozhodnutí.
- Zvláštními zákony – určují obsah a podmínky vydávání konkrétních správních aktů (např. stavební zákon, zákon o přestupcích, zákon o pozemních komunikacích).

□ **Správní řád a individuální správní akty**

- § 9 správního řádu – vymezení působnosti správního orgánu.
- § 67 a násl. správního řádu – obecná pravidla pro vydávání rozhodnutí.
- § 76 správního řádu – formální náležitosti rozhodnutí.

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

Individuální správní akty musí být vydávány v souladu s klíčovými zásadami správního řízení:

- **Zásada zákonnosti – správní orgán může rozhodovat jen na základě zákona.**
- **Zásada rovnosti – rozhodování nesmí být diskriminační.**
- **Zásada předvídatelnosti a právní jistoty – rozhodnutí nesmí být nahodilé.**
- **Zásada proporcionality – omezení práv musí být přiměřené.**

□ **Příklad soudního přezkumu:**

Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí dopravního úřadu o odebrání licence autobusového dopravce, protože nebylo dostatečně odůvodněné a porušovalo zásadu proporcionality.

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

3. Druhy individuálních správních aktů

Individuální správní akty lze rozdělit podle několika kritérií:

A) Podle právních účinků

1. Konstitutivní akty

1. Zakládají, mění nebo ruší práva a povinnosti.
2. Mají **právo tvorný charakter** – vzniká nový právní vztah.

3. Příklad:

1. Stavební povolení (zakládá právo stavět).
2. Rozhodnutí o vyvlastnění (ruší vlastnické právo).
3. Udělení pokuty (zakládá povinnost zaplatit pokutu).

2. Deklaratorní akty

1. Pouze **potvrzují existenci právního vztahu** nebo právního nároku.
2. **Nezakládají nová práva**, pouze je autoritativně stvrzují.

3. Příklad:

1. Rozhodnutí o uznání kvalifikace lékaře.
2. Potvrzení občanství České republiky.
3. Rozhodnutí o existenci veřejně přístupné účelové komunikace.

□ Právní důsledky:

Konstitutivní akty působí ex nunc (od nynějška), deklaratorní akty působí ex tunc (zpětně).

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

B) Podle způsobu vydání

1. Akty vydané na základě žádosti

1. Správní řízení je zahájeno na návrh účastníka řízení.

2. Příklad:

1. Žádost o vydání stavebního povolení.
2. Žádost o vydání občanského průkazu.

2. Akty vydané z moci úřední

1. Správní orgán zahajuje řízení z vlastní iniciativy.

2. Příklad:

1. Rozhodnutí o vyvlastnění.
2. Rozhodnutí o odstranění nepovolené stavby.

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

C) Podle okruhu adresátů

1. Individuální akty – směřují na konkrétní osobu.

1. Např. rozhodnutí o přiznání důchodu.

2. Kolektivní akty – směřují na větší počet adresátů.

1. Např. rozhodnutí o povolení shromáždění.

D) Podle podmíněnosti právní moci

1. Správní akty s možností odvolání

1. Lze se proti nim odvolat ke správnímu orgánu vyššího stupně.
2. Např. rozhodnutí o pokutě za přestupek.

2. Nezrušitelné správní akty

1. Lze je zrušit pouze za mimořádných podmínek (např. správní žalobou).
2. Např. rozhodnutí o vyvlastnění po uplynutí lhůty k odvolání.

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

4. Přezkum individuálních správních aktů

Řádné opravné prostředky

- Odvolání (§ 81 správního řádu) – podává se ke správnímu orgánu vyššího stupně.
- Rozklad (§ 152 správního řádu) – používá se u rozhodnutí ministerstev.

Mimořádné opravné prostředky

- Obnova řízení (§ 100 správního řádu) – pokud vyjdou najevo nové důkazy.
- Přezkumné řízení (§ 94 správního řádu) – pokud bylo rozhodnutí vydáno v rozporu se zákonem.

Soudní přezkum

- Správní žaloba k krajskému soudu (§ 65 soudního řádu správního).
- Kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu.

Příklad:

Občan podal odvolání proti rozhodnutí stavebního úřadu, který mu nepovolil stavbu rodinného domu. Krajský úřad rozhodnutí přezkoumal a zrušil jej pro nedostatečné odůvodnění.

INDIVIDUÁLNÍ SPRÁVNÍ AKTY

Závěr

- **Individuální správní akty jsou základním nástrojem výkonu veřejné správy, protože přímo ovlivňují práva a povinnosti jednotlivců.**
- **Právní úprava zajišťuje jejich zákonnost, přezkoumatelnost a možnost nápravy.**
- **Je klíčové, aby správní orgány dodržovaly základní zásady správního řízení a dbaly na řádné odůvodnění svých rozhodnutí.**

V. VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

1. Úvod do problematiky veřejnoprávních smluv

□ **Definice:**

Veřejnoprávní smlouvy představují zvláštní formu činnosti veřejné správy, která umožňuje dohodu mezi správními orgány, mezi správním orgánem a jednotlivcem nebo mezi jednotlivci, pokud k tomu mají veřejnoprávní zmocnění. Na rozdíl od individuálních správních aktů nejde o jednostranné rozhodování správního orgánu, ale o vzájemnou dohodu subjektů.

□ **Právní základ:**

Veřejnoprávní smlouvy jsou upraveny v § 159–170 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.) a v dalších zvláštních zákonech.

□ **Základní znaky veřejnoprávních smluv:**

- **Dohodnutý obsah** – vznikají na základě vzájemného konsensu.
- **Právní závaznost** – mají stejné právní účinky jako správní rozhodnutí.
- **Veřejnoprávní povaha** – upravují výkon veřejné správy, nikoli vztahy mezi soukromými osobami.

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

□ **Příklad veřejnoprávní smlouvy:**

- Dohoda mezi obcí a stavebníkem o podmínkách připojení stavby na veřejnou infrastrukturu.
- Smlouva mezi dvěma obcemi o společném zajišťování veřejné dopravy.
- Dohoda mezi zdravotní pojišťovnou a zdravotnickým zařízením o úhradě zdravotních služeb.

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

2. Druhy veřejnoprávních smluv

Veřejnoprávní smlouvy lze dělit podle vztahů mezi stranami:

A) Koordinační veřejnoprávní smlouvy

- Uzavírají je dva nebo více správních orgánů.
- Slouží ke koordinaci výkonu veřejné správy mezi institucemi.
- **Příklad:**
  - Dohoda mezi městskou policií a obcí o rozsahu spolupráce.
  - Smlouva mezi kraji o společné organizaci veřejné dopravy.

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

B) Subordinační veřejnoprávní smlouvy

- Uzavírají je správní orgán a jednotlivec.
- Nahrazují správní rozhodnutí, pokud právní předpis umožňuje dohodu místo jednostranného aktu.
- **Příklad:**
  - Dohoda o přijetí opatření k nápravě místo uložení sankce v přestupkovém řízení.
  - Dohoda o poskytnutí dotace mezi státem a neziskovou organizací.

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

C) Smíšené veřejnoprávní smlouvy

• Uzavírají je jednotlivci mezi sebou, ale potřebují souhlas správního orgánu.

•Příklad:

- Smlouva mezi dvěma vlastníky sousedních pozemků o změně přístupu k veřejné komunikaci, která vyžaduje schválení stavebního úřadu.
- Dohoda mezi provozovatelem zdravotnického zařízení a pacientem o poskytování zdravotní péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění.

□ Rozdíl mezi veřejnoprávní a soukromoprávní smlouvou

• Veřejnoprávní smlouva upravuje veřejné zájmy a podléhá správnímu dozoru.

• Soukromoprávní smlouva upravuje vztahy mezi soukromými osobami podle občanského zákoníku.

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

3. Uzavírání veřejnoprávních smluv a jejich přezkum

□ Postup uzavírání veřejnoprávních smluv:

1. Dohoda stran – subjekty se musí dohodnout na obsahu.
2. Dodržení zákonných podmínek – smlouva nesmí odporovat zákonu nebo obcházet právní předpisy.
3. Souhlas nadřízeného správního orgánu – u některých smluv je nutný souhlas (např. smlouva mezi obcemi o přenesené působnosti).
4. Veřejnoprávní přezkum – správní orgán nebo soud může smlouvu přezkoumat a případně ji zrušit.

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

□ **Důvody neplatnosti veřejnoprávní smlouvy (§ 159 správního řádu)**

- Rozpor se zákonem – pokud smlouva porušuje právní předpisy.
- Obcházení zákona – např. dohoda, která fakticky zakládá nepřípustnou diskriminaci.
- Rozpor s veřejným zájmem – pokud ohrožuje veřejné služby nebo správu.
- Chybějící souhlas oprávněného orgánu – pokud smlouva podléhá schválení a nebyla řádně schválena.

□ **Možnosti přezkumu veřejnoprávních smluv:**

- Správní soudy – mohou smlouvu zrušit pro nezákonnost.
- Správní orgány – mohou smlouvu prohlásit za neplatnou, pokud odporuje právním předpisům.
- Ústavní soud – pokud smlouva zasahuje do základních práv a svobod.

□ **Příklad z praxe:**

Obec uzavřela smlouvu s podnikatelem o výstavbě cyklostezky s tím, že podnikatel získá výhradní právo k užívání cyklostezky. Soud smlouvu zrušil, protože byla v rozporu s veřejným zájmem.

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

4. Praktické problémy veřejnoprávních smluv a jejich řešení

Nejasnosti v právní úpravě

- Některé zákony umožňují uzavírání veřejnoprávních smluv, ale nevymezují přesné podmínky.
- Řešení: Judikatura správních soudů pomáhá vymezit pravidla.

Problémy s přezkumem smluv

- Správní soudy přezkouvávají veřejnoprávní smlouvy jen v omezených případech.
- Řešení: Posílit kontrolní mechanismy správních orgánů.

Smlouvy v rozporu se zákonem

- Například obce mohou uzavřít smlouvy, které neoprávněně zvýhodňují konkrétní subjekty.
- Řešení: Možnost zásahu správního orgánu nebo státního zastupitelství.

Judikatura:

Nejvyšší správní soud potvrdil zrušení veřejnoprávní smlouvy mezi městem a developerskou firmou, která neoprávněně zvýhodňovala investora na úkor veřejného zájmu.

**VI. OSTATNÍ FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ
SPRÁVY**

OSTATNÍ FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

1. Úvod do problematiky

Veřejná správa nevykonává svou činnost pouze prostřednictvím normotvorné činnosti, individuálních správních aktů a veřejnoprávních smluv, ale využívá i další specifické formy činnosti, které hrají důležitou roli v jejím fungování. Tyto formy mají buď právně závazný charakter (např. faktické zásahy), nebo jsou spíše organizační a doporučující povahy (např. doporučení a programové akty).

□ **Důvody existence dalších forem činnosti veřejné správy:**

- Potřeba flexibility – správní orgány musí být schopny reagovat na různé situace mimo standardní rozhodovací mechanismy.
- Efektivita veřejné správy – některé činnosti lze vykonávat rychleji a méně formálně.
- Doplňkový charakter – často doplňují hlavní formy správní činnosti.

□ **Mezi ostatní formy činnosti veřejné správy patří zejména:**

- 1.Faktické úkony
- 2.Operativně-organizační úkony
- 3.Veřejnoprávní plánování
- 4.Doporučení a instrukce

Každá z těchto forem má své specifické uplatnění v praxi veřejné správy.

OSTATNÍ FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

2. Faktické úkony veřejné správy

□ **Definice:**

Faktické úkony jsou činnosti veřejné správy, které mají právní účinky, ale nejsou vydány ve formě správního rozhodnutí nebo jiného normativního aktu.

□ **Příklady faktických úkonů:**

- Dopravní značení – příkazová, zákazová nebo informativní dopravní značka na komunikaci.
- Ověřování listin a podpisů – úředník městského úřadu ověřuje podpis občana.
- Zásah policie nebo strážníků – např. zpacifikování agresivního pachatele.
- Výzva úředníka k opuštění budovy úřadu – např. v případě narušování pořádku.
- Zákaz vstupu do určitých prostor – např. při epidemii nebo živelných pohromách.

□ **Právní aspekty faktických úkonů:**

1.Mohou být vynutitelné – např. zásah policie je závazný.

2.Nejsou formálním rozhodnutím – nelze proti nim podat standardní odvolání.

3.Možnost přezkumu **soudem – pokud se dotýkají základních práv a svobod (např. zásah policie může být přezkoumán správním soudem).**

□ **Judikatura:**

Ústavní soud se opakovaně zabýval otázkou přiměřenosti faktických úkonů, například u zásahů městské policie vůči demonstrantům.

OSTATNÍ FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

3. Operativně-organizační úkony

Definice:

Operativně-organizační úkony jsou činnosti správních orgánů, které nezakládají přímá práva a povinnosti vůči jednotlivcům, ale ovlivňují vnitřní chod veřejné správy.

Příklady operativně-organizačních úkonů:

- Organizační opatření v rámci úřadu – změna pracovních postupů v kanceláři obecního úřadu.
- Rozvrh služeb policistů nebo úředníků – přidělování směn.
- Instrukce podřízeným pracovníkům – např. pokyny pro odbavování žádostí o občanské průkazy.

Právní povaha:

- Nejsou adresovány veřejnosti, ale vnitřně ovlivňují fungování úřadu.
- Nelze se proti nim odvolat, protože nezasahují do práv jednotlivců.
- Mohou být přezkoumávány v rámci pracovněprávních sporů nebo kontroly nadřízenými orgány.

Příklad z praxe:

Ministerstvo vnitra vydá pokyn pro krajské úřady o zjednodušení procesu vydávání cestovních pasů.

OSTATNÍ FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

□ **Definice:**

Veřejnoprávní plánování spočívá ve stanovení cílů a strategií veřejné správy, které mají dlouhodobý význam pro rozvoj společnosti.

□ **Příklady veřejnoprávního plánování:**

- Územní plánování – rozhoduje o tom, kde se mohou stavět nové budovy a infrastruktura.
- Strategické plány rozvoje měst a obcí – plánování investic do veřejných budov, škol nebo nemocnic.
- Plán rozvoje dopravní sítě – např. rozhodnutí o stavbě nové dálnice.

□ **Právní povaha:**

- Plány nemají bezprostřední právní účinky pro jednotlivce, ale ovlivňují budoucí správní rozhodování.
- Jsou závazné pro orgány veřejné správy, které se jimi řídí při vydávání konkrétních rozhodnutí.
- Lze je napadnout soudní cestou, pokud odporují zákonu (např. územní plán může být napaden u správního soudu).

□ **Judikatura:**

Nejvyšší správní soud již několikrát rozhodoval o nezákonnosti územních plánů, které nebyly v souladu s veřejným zájmem nebo dostatečně nechránily práva vlastníků pozemků.

OSTATNÍ FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

5. Doporučení a instrukce

Definice:

Doporučení a instrukce jsou nezávazné akty veřejné správy, které mají orientační nebo usměrňující charakter.

Příklady doporučení a instrukcí:

- Metodické pokyny ministerstva – např. pro úřady práce, jak správně posuzovat žádosti o dávky.
- Etické kodexy veřejných institucí – např. kodex chování státních zaměstnanců.
- Doporučení hygienických stanic – např. doporučení nošení roušek při epidemii.

Právní povaha:

- Nejsou právně závazné, ale mají silný vliv na správní praxi.
- Správní orgány se jimi často řídí, i když nejsou povinné.
- Mohou být podkladem pro následná správní rozhodnutí.

Příklad z praxe:

Ministerstvo zdravotnictví vydá doporučení pro nemocnice týkající se očkování proti chřipce u zdravotníků. Nemocnice se jím nemusí řídit, ale většina ho respektuje.

OSTATNÍ FORMY ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

6. Závěr

- Ostatní formy činnosti veřejné správy doplňují tradiční formy jako normativní akty, individuální správní akty a veřejnoprávní smlouvy.**
- Faktické úkony a veřejnoprávní plánování mohou mít významné právní důsledky, a proto podléhají i určitému přezkumu.**
- Operativně-organizační úkony a doporučení nemají přímé právní účinky, ale ovlivňují každodenní fungování veřejné správy.**
- Každá z těchto forem má své specifické uplatnění a musí být používána v souladu s právními předpisy a zásadami veřejné správy.**

DĚKUJI ZA POZORNOST

Jungmannova 17 | 110 00 Praha 1 | Česká republika
cevro.cz